

Макроекономічний Прогноз України

- У 2005 та 2006 рр. прогнозується уповільнення темпів зростання реального ВВП порівняно з минулими роками.
- За прогнозом, у 2005 р. зростання реального ВВП становитиме 7,0%, а у 2006 р. воно сповільниться до 6,4%.
- У короткотерміновій перспективі кінцеве споживання домогосподарств залишиться головною рушійною силою зростання реального ВВП з боку попиту.
- Фіскальна експансія, як очікується, стимулюватиме кінцеве споживання домогосподарств та держави у 2005 р.
- Інвестиційна активність залишатиметься на дуже помірному рівні у 2005 р. та першій половині 2006 р.
- Лібералізація торгівлі та ревальвація гривні, як прогнозується, прискорять зростання імпорту у 2005 р.
- Вступ України до СОТ, як очікується, стимулюватиме зростання як експорту, так і імпорту у 2006 р.
- У 2005 р. темпи інфляції прискоряться до 14%, однак у 2006 р. очікується їх уповільнення.

**№1 (7)
травень
2005**

Період прогнозування:

1 кв. 2005 р. до 4 кв. 2006 р.

Прогнозовані зміни:

ВВП і його складові, інфляція

Населення: 47,3 млн.

Промисловість/ВВП: 28,7%

Сільське господарство/ВВП: 10,8%

Інвестиції/ВВП: 20,1%

Експорт в: Росію 17%, ЄС 33%

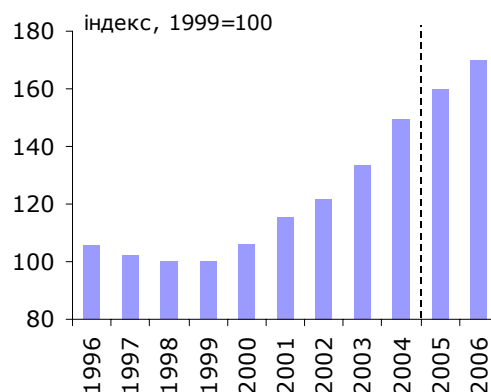
Імпорт з: Росії 35%, ЄС 32%

ВВП: ВВП: У 2005 та 2006 рр. темпи економічного зростання залишатимуться помірним

Як очікується, у 2005 та 2006 рр. темпи економічного зростання будуть помірними. Ключовим фактором з боку попиту, що визначатиме короткострокове зростання, буде приватне споживання, підтримане збільшенням доходів населення, яке триває. Це пов'язано з подальшим підвищенням мінімальної зарплати та експансивною соціальною політикою уряду. Збільшення попиту на споживчі товари частково буде задоволено за рахунок зростання імпорту, який буде стимулюватись ревальвацією гривні та лібералізацією торгівлі. Однак збільшення соціальної компоненти у державних видатках відбудеться за рахунок інвестицій. Невизначеність навколо реприватизації та законодавчі зміни також сприятимуть зниженню інвестиційної активності. Таким чином, зростання імпорту та зменшення інвестицій призведуть до уповільнення зростання реального ВВП у короткостроковій перспективі. Відповідно, у 2005 році реальний ВВП зросте на 7,0%, що на 5,1 відсоткових пунктів нижче за минулорічний показник. Якщо інвестиції не відновляться, це загрожуватиме перспективі довгострокового економічного зростання. Крім того, експансивна фіскальна і соціальна політика сприятимуть вищій інфляції, яка прогнозується на рівні близько 14% у 2005 р.

У 2006 р. прогнозується 6,4% зростання реального ВВП завдяки подальшому збільшенню кінцевого споживання домогосподарств. Інвестиційна активність залишиться низькою у першій половині року через політичні чинники, як-то парламентські вибори та заплановане впровадження конституційної реформи. Вступ України до СОТ, який очікується в кінці 2005 р., ймовірно, пришвидшить експорт та імпорт; однак подальша ревальвація гривні буде більш сприятливою для імпорту, попит на який стимулюватиметься збільшенням кінцевого споживання.

Валовий внутрішній продукт

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Припущення:

- Уряд продовжуватиме експансивну соціальну політику у 2005 та 2006 рр.
- Ввізні мита на імпорт будуть знижені майже для всіх товарів.
- Середній номінальний обмінний курс становитиме 5,1 грн./дол. США та 4,9 грн./дол. США у 2005 та 2006 рр.
- Україна набуде членства у СОТ в кінці 2005 р., що матиме вплив на зовнішню торгівлю у 2006 р.

Автори:

Вероніка Мовчан

Олена Білан

Рікардо Джуччі

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
<http://www.ier.kiev.ua>

Приватне споживання: Ключовий фактор зростання

Реальне кінцеве споживання домогосподарств, як очікується, зросте на 13,6% у 2005 р., залишаючись ключовим фактором зростання ВВП з боку попиту. Підвищення приватного споживання стимулюватиметься подальшим підвищення мінімальної зарплати, введенням уніфікованої тарифної сітки у бюджетному секторі, а також триваючим підвищенням соціальних трансфертів населенню, які почалися у четвертому кварталі 2004 року. Зростання приватного попиту буде частково задоволено за рахунок імпорту, а також завдяки розвитку внутрішнього виробництва товарів та послуг, орієнтованих на кінцевого споживача. У 2006 р. на фоні парламентських виборів очікується, що фіскальна та соціальна політика уряду залишиться експансивною, що спричинятиме зростання доходів населення. Як результат, зростання реального приватного споживання прогнозується на рівні 11,6%.

Державне споживання: Збільшення витрат на зарплати підвищить державне споживання

За переглянутими показниками 2004 р. реальне державне споживання зросло на 5,4% завдяки збільшенню видатків на зарплати. Як прогнозується, ця тенденція продовжиться цього року, і реальне державне споживання зросте на 6,4%. Джерела фінансування вищого рівня видатків включатимуть розширення податкової бази через скасування податкових пільг та субсидій, а також перегляд відносин держави з державними монополіями. У 2006 р. не очікується значних змін у податковому законодавстві за виключенням запровадження 10% ставки ПДВ у сільському господарстві та підвищення соціальної пільги при оподаткуванні доходів фізичних осіб. Відповідно, очікується, що уряд зможе виплачувати високі соціальні трансферти населенню та підвищені зарплати у бюджетному секторі. Як результат, очікується зростання державного споживання на 4,6% у 2006 р.

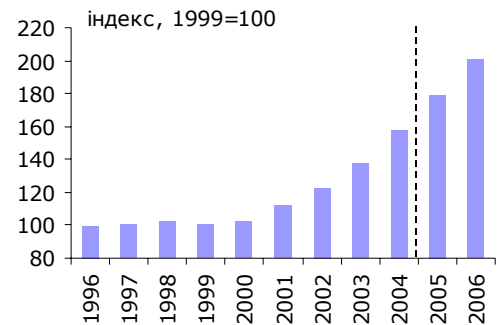
Інвестиції: Інвестиційна активність уповільниться у 2005 р. та першій половині 2006 р.

Невизначеність, яка супроводжує нещодавні зміни у правлячій еліті та зміни у бізнес-середовищі, формуватиме інвестиційну активність у 2005 р. та першій половині 2006 р. З одного боку, очікуване зменшення корупції та прогрес у встановленні верховенства права позитивно вплинуть на інвестиційний клімат. З іншого, неочікувані зміни податкового законодавства, зокрема відміна спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку, зміни у торговельному режимі та розмови щодо реприватизації тимчасово уповільнять інвестиції. Іншими джерелами невизначеності є майбутня конституційна реформа, яка повністю змінить відносини між Президентом, Парламентом та Кабінетом Міністрів, та парламентські вибори 2006 р. Також експансивна фіскальна та соціальна політика стимулюватиме споживання за рахунок інвестицій. В результаті прогнозується значне уповільнення інвестиційної активності у 2005 р. Реальне валове нагромадження основного капіталу зросте на помірні 5,6%. Інвестиційна активність у першій половині 2006 р. буде визначатися тими самими факторами, що й у 2005 р. Однак у другій половині року очікується поживлення інвестиційної активності. Відповідно, валове нагромадження основного капіталу збільшиться на 6,4% у 2006 р.

Зовнішній сектор: Лібералізація торгівлі та ревальвація гривні прискорять імпорт

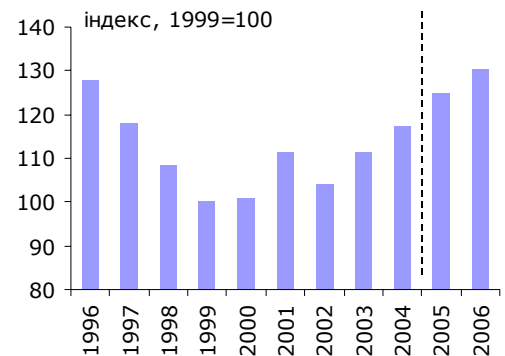
Лібералізація торгівлі, ревальвація гривні та кон'юнктура на світових сировинних ринках визначатимуть розвиток зовнішньої торгівлі у 2005 р. Динаміка товарного експорту у доларовому виразі досі залежатиме від сприятливої кон'юнктури на ринках металів, хоча ревальвація національної валюти погіршить становище металургів. Повільне зростання реального випуску у металургії свідчить про зменшення спроможності виробників

Споживання домогосподарств

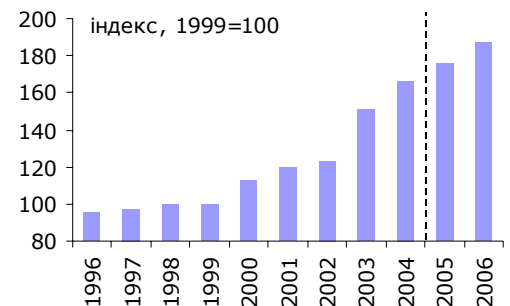
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Державне споживання

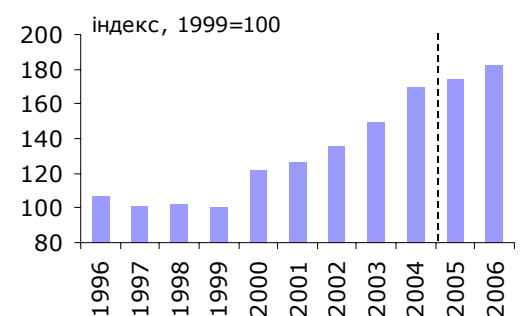
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Валове нагромадження основного капіталу

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Експорт товарів та послуг

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

металу розширювати реальний експорт. Державне втручання у ринок нафтопродуктів, у тому числі заборона їх експорту під час посівної кампанії та збирання врожаю, негативно впливатиме на експорт. З іншого боку, розширення кінцевого споживання домогосподарств, ревальвація гривні та зменшення імпорتنних тарифів стимулюватимуть товарний імпорту. Таким чином, у 2005 р. прогнозоване реальне зростання експорту становить 2,5%, тоді як імпорту, як очікується, зросте на 7,7%. Дуже ймовірно, що Україна набуде членства у СОТ в кінці 2005 р., що матиме вплив на торгівлю у 2006 р. Очікується, що в результаті змін у торговельному режимі експорт і імпорту товарів та послуг збільшаться. Однак подальша ревальвація національної валюти стимулюватиме попит на імпорту, прискорюючи його зростання. Прогнозується, що у 2006 р. реальний експорт зросте на 5,3%, тоді як імпорту збільшиться на 10,2%.

Галузевий розріз: Прогнозується сповільнення зростання доданої вартості у більшості галузей

Після рекордних показників зростання доданої вартості у *сільському господарстві* минулого року, у 2005 р. темпи зростання сектору зменшаться і становитимуть 4,5%. Втручання уряду у ринок сільськогосподарської продукції, зокрема м'яса, створює негативні стимули для інвестування у сільське господарство. Додатковим шоком, як очікується, стане лібералізація торгівлі у 2005 та 2006 рр., що підвищить конкуренцію на внутрішньому ринку. Відповідно, прогнозується, що зростання у цьому секторі сповільниться у 2006 р. до 3,1%.

Хоча *обробна промисловість* залишається ключовою рушійною силою зростання доданої вартості в економіці, її роль поступово зменшується. Прогнозується, що додана вартість у обробній промисловості зросте на близько 9,0% у 2005 та 2006 рр., головним чином завдяки розвитку галузей, орієнтованих на кінцевого споживача, як-то харчової промисловості. В той же час зростання доданої вартості у *добувній промисловості* прогнозується на рівні 5,9% and 5,2% у 2005 та 2006 рр. завдяки високому попиту на сировину.

Після декількох років високих темпів зростання доданої вартості у *будівництві* прогнозується їх сповільнення до дуже помірних 4,3%, що пояснюється завершенням кількох великих проектів та загальним уповільненням інвестиційної активності в країні. У 2006 р. зростання доданої вартості, як очікується, буде дещо вище і становитиме 5,6%.

Інфляція: У 2005 р. темпи зростання споживчих цін прискоряться до 14%

Прискорення інфляції споживчих цін, що розпочалося наприкінці минулого року головним чином через експансивну соціальну політику, триватиме й у 2005 р. З боку попиту на зростання цін впливатиме подальше збільшення соціальних трансфертів населенню, яке стимулюватиме попит на споживчі товари. З боку пропозиції головним чинником інфляції буде зростання цін на нафтопродукти, яке впливатиме на споживчі ціни через збільшення витратків на транспортування та підвищення тарифів на громадський транспорт, перегляд яких стає ймовірнішим під час зростання цін на пальне. Структурний дисбаланс на ринку м'яса, який суттєво впливав на інфляцію протягом останніх 6 місяців, ймовірно, скоро буде вирішений. Стримуючий вплив на темпи зростання цін матиме лібералізація торгівлі та ревальвація гривні, які сприятимуть здешевленню імпортних товарів. В результаті, зростання індексу споживчих цін на кінець року становитиме близько 14%.

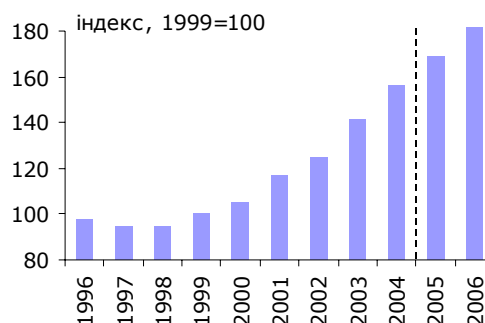
У 2006 р. зростання цін буде помірнішим. Хоча соціальна політика залишиться експансивною, різкого збільшення соціальних платежів не очікується. Після парламентських виборів можна очікувати підвищення тарифів на газ, електроенергію та пасажирські перевезення. Відповідно, прогноз зростання споживчих цін на 2006 р. становить 9%.

Сільське господарство

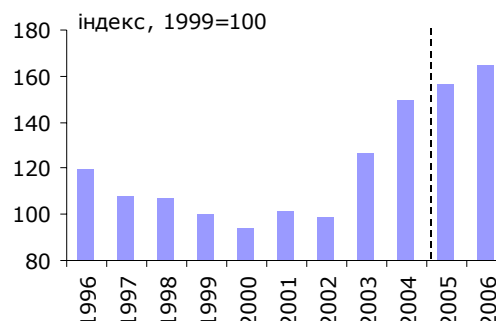
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Промисловість

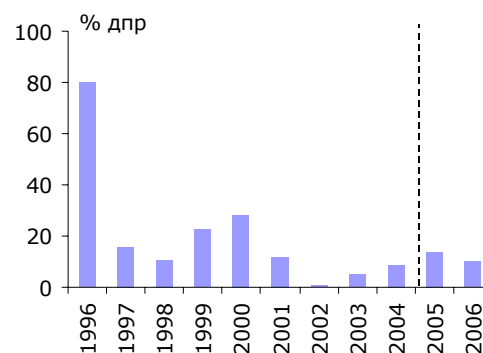
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Будівництво

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Індекс споживчих цін

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Таблиця 1. Зростання реального ВВП за витратами: Прогноз (% рік до року)

	2002	2003	2004	2005E	2006F
Приватне споживання	9,5	12,4	15,1	13,6	11,6
Державне споживання	-6,7	14,8	5,4	6,4	4,6
Валове нагромадження основного капіталу	3,4	15,8	10,2	5,6	6,4
Експорт товарів та послуг	9,1	10,3	13,8	2,5	5,3
Імпорт товарів та послуг	3,7	16,4	8,6	7,7	10,2
Валовий внутрішній продукт	5,2	9,4	12,1	7,0	6,4
Валовий внутрішній продукт (млрд. грн.)	225,8	264,2	344,8	428,8	505,7

Примітка: E – оцінка, F – прогноз

Таблиця 2. Зростання реального ВВП у галузевому розрізі: Прогноз (% рік до року)

	2002	2003	2004	2005E	2006F
Сільське господарство	2,0	-9,9	19,5	4,5	3,1
Добувна промисловість	2,4	5,5	4,2	5,9	5,2
Обробна промисловість	9,5	18,1	14,7	9,1	8,7
Виробництво/розподіл електроенергії, газу, води	1,7	4,7	-1,0	5,2	2,8
Будівництво	-2,6	23,1	18,4	4,3	5,6
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт	19,6	19,6	17,8	5,7	12,3
Транспорт	12,4	12,4	10,3	7,4	7,0
Освіта	1,9	1,9	6,7	7,5	6,8
Охорона здоров'я	2,8	2,8	5,5	7,3	8,2
Валовий внутрішній продукт	5,2	9,4	12,1	7,0	6,4

Примітка: E – оцінка, F – прогноз

Технічна примітка

Цей прогноз розраховано за допомогою ітераційно-аналітичної методики, яка базується на використанні системи національних рахунків, а саме на різних методах визначення ВВП,

Існує три методи розрахунку ВВП: розрахунок ВВП за галузями, за доходами та за витратами (кінцевим використанням доходів), У цьому прогнозі використовуються два методи: за галузями та за витратами,

Розрахунки здійснюються на кварталній основі, а річні дані отримані шляхом агрегування кварталної динаміки,

Процес прогнозування включає такі кроки:

- Для кожного методу обирається рівень дезагрегації компонентів, Загальний прогноз ВВП базується на прогнозі динаміки його компонентів,
- Динаміка кожного компонента прогнозується на основі історичних даних, а також набору припущень прогнозу, причому там, де це можливо, використовуються відповідні індикатори випередження, Кожен з показників розраховується в реальному вимірі,
- Зростання реального ВВП (для кожного методу окремо) визначається як сума внесків його компонентів, Під внеском розуміємо реальне зростання кожного компонента, зважене на частку цього компонента у структурі ВВП у відповідному періоді попереднього року (деталі наведені у Вставці 1),
- Реальні значення ВВП, отримані за двома різними методами, порівнюються та, у випадку розбіжностей, здійснюється наступна ітерація прогнозування компонентів,

Прогноз розраховується на основі припущення про незмінність певних пропорцій протягом тривалого періоду часу, Ці пропорції визначають залежність між компонентами ВВП за витратами і за галузями, Як додаткові інструменти прогнозування компонентів ВВП, використовуються економетричні рівняння та таблиці витрат-випуску, Ітерації продовжуються доти, доки обидва методи розрахунку ВВП не дадуть однакових результатів,

Вставка 1. Розрахунки

Для визначення частки кожного компоненту ВВП у його загальному реальному зростанні використано наступну формулу зростання ВВП (\hat{Y}):

$$\hat{Y} = \left(\frac{Y^*_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \right) = \left(\sum_{i=1}^I \frac{X^*_{it} - X_{it-1}}{X_{it-1}} \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}} \right)$$

для кожного періоду t ,

де Y - це ВВП, X - компонент ВВП, I - число компонентів, а знак * означає поправки відповідних даних на інфляцію.

Відповідно, частку Θ^{X_i} компоненту X_i у реальному зростанні розраховано за формулою:

$$\Theta^{X_i}_t = \frac{\left(\frac{X^*_{it} - X_{it-1}}{X_{it-1}} \right) \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}}}{\hat{Y}} \cdot 100$$

для кожного періоду t .

У формулі співвідношення показників реального зростання компоненту X_i до ВВП зважується на основі частки цього компоненту у ВВП за попередній період.

Скорочення:

дпр до попереднього року